

zamanreni@aydinlikgazete.com
twitter.com/zaman_treni

18 OCAK 2015, PAZAR

Aydınlık

ÖZLEM KUMRULAR

Zaman Treni

MEHMET PERİNÇEK

TARİHİN GÜNDEMİNDEN HİÇ DÜŞMEYEN

İSLAM KORKUSU İSLAM KADAR ESKİDİR

Avrupa'daki
İslam karşıtı
gösterilerden

**Engizisyon ve
Moriskolar**

Moriskolar

İSPANYOL Engizisyonu, din değiştirip Hristiyan olmaya zorladığı Müslümanların (Moriskolar) peşini bırakmayarak "Yeni Hristiyan" olarak adlandırdığı bu dönemlerin gizlice Müslümanlığın şartlarını yerine getirip getirmediklerini sıkı şekilde kontrol etti. Buna rağmen Moriskoların bir kısmı İslam'ı sadece aile içinde de olsa yaşayamaya devam ettiler. Yeni doğan çocuk için dua ediyorlar, çocuklarını vaftizden etkilerinden korumak için doğar doğmaz yıkıyorlar ve kafasını ekmek kırıntılarıyla ovalıyorlardı. Genelde de sıcak su ile yıkıyorlar ve vaftize benzeyen bu işlem için suyun içine gümüş, mercan ve amber parçaları da atıyorlardı. Yeni doğan çocuğun kafasını tıraş etmek de İber Yarımadası Müslümanlarına ait bir gelenektir. Moriskoların eski geleneklerine devam ettiklerini, gizli gizli inançlarını sürdürdüklerini ele veren pek çok gösterge vardı. Bu göstergelerin en ilginçlerinden biri de mezarlıklara ölümler ruhanları için bıraktıkları yiyeceklerdi. Kuru üzüm, incir ve başka yiyecekler bırakıyorlardı. Müslüman geleneklerine uygun olarak ölü sağ tarafa doğru yatırılarak kibleye bakar şekilde gömülüyordu. Engizisyon, mezarları bile kazıp Moriskoları takip ediyordu.

Arap-Haçlı Savaşı

Avrupa'dan
Türk savaşçısı
tasviri (16. yy)

Charlie Hebdo saldırısıyla birlikte "İslam korkusu" (İslamofobi) dünyanın gündemine yeniden oturdu. Özlem Kumrular, konunun tarihi köklerini ilginç örneklerle kaleme aldı

D OĞUMUNDAN itibaren başta Bizans olmak üzere komşu olduğu coğrafyada İslam'a karşı bir savunma hattı oluşmaya başlamıştır. Arapların 8. yüzyılda Cebelitarık Boğazı'nı geçip İspanya'ya, 9. yüzyılda Sicilya ve diğer adalardan İtalya'ya girmesi ile bu korku hızla yayılmıştır. Haçlı Savaşları bu sürtüşmenin en ateşli dönemini başlatacak ve Haçlılar geri dönerken beraberlerinde Müslümanlara dair "ötekileştirici" nahoş hikâyeler getireceklerdir.

KURAN KARŞITI ESERLER

Devrin Hristiyanının kafasındaki İslam, yanlış içinde olan bir din, Hz. Muhammed sahte bir peygamber ve bu dine inanan Müslümanlar ise çok büyük bir yanlış içinde bulunan ve de bunun farkına varmayan insanlardır. Ortaçağ'daki İslam'a dair başka bir kam da İslam'ın Hristiyanlığın sapkın bir formu, Hz. Muhammed'in de şeytandan aldığı ilhamla çalışan bir din sapıklığı aleti olduğuydu.

Ortaçağ ve Yeniçağ boyunca sık sık basılan "anticorano" (Kuran karşıtı) eserler daha başlıklarından içeriklerine ışık tutarlar. 1515 yılında Londra'da basılan ve çok az bilinen bu türden bir eser, karşı propagandayı sürdürür. Eser kısa, yetersiz, yanlış, yanlış-maz bilgilerle doludur. İlk sayfada, elinde tahtadan bir kılıç olan ve ön saflarda peçeli kadınların da bulunduğu bir kalabalığın önünde duran bir vaiz vardır. Halk, Tudor İngiltere'si kıyafetleri içindedir. Üstelik Türklerin dinleri gereği kendi dinlerine inananın herkesi öldürdükleri belirtilir.

TÜRK KORKUSU

İslam'a karşı doğüstü olaylar üzerinden kitlesel bir etki uyandıracak mitler ve kara efsaneler yaratma geleneği, Bizans'ın ilerleyen İslam karşısında düştüğü şaşkınlık zamanında başlamış, bu Ortaçağ ve Yeniçağ'da iyiden iyie şekillenmişti. Ortaçağ'da o dönemde Müslümanların anıldığı isimlerle Sarazenler üzerinde yürütülen bu kitlesel dalgalar, Yeniçağ'da yerini Osmanlı'ya bırakmıştı. Osmanlı'ya dair öne sürülen ve geniş bir coğrafyada dolaşması için türlü çalışmalar yapılan kehanetlerin ortak bir amacı vardı: Bu tüyler ürpertici hikâyelerle zaten tedirginlik içinde beklemekte olan halkı iyiden iyie korkutmak ve geniş çaplı bir psikolojik savunma duvarı oluşturmak.

İstanbul'un fethi arifesinde doruk noktasına çıkan bu anlatılara bir örnek de Kritovoulos'a (1410-1470) aittir. Kritovoulos, şiddetli depremlerin ve toprak kaymasının, ardı arkası kesilmeyen şimşeklerin ve çokça yağın yağmurlardan mey-

Sicilya'nın Araplar tarafından fethi

dana gelen sellerin, sert rüzgârların ve gökyüzünde gezip duran yıldızların belirmediğini ve bu alametlerden başka tapınaklardaki en eski azizlerin tasvirlerinin, mezar taşlarının ve de heykellerinin terlediğini de iddia eder. İslam'ın Türkler aracılığıyla Balkanlar ve Akdeniz üzerinden Avrupa topraklarına yayılması ise bu korkunun yayıldığı bölgelerde bu düşmanı anlatan eserlerin kaleme alınıp hızla dağılmasına yol açmıştır. 16. yüzyılda İber Yarımadası'nda ise "Vaka anlatısı" olarak çevirebileceğimiz "Relación de sucesos" adlı bir tür gelişmiş, fantastik öğelerle Osmanlı'nın sonunun geldiği haberini vererek halkı teskin etmeye çalışmıştır.

En çok okur çeken anlatılar, felâketler ve doğüstü olaylarla bağlantılı olarak Türklerin cezalandırıldığı eserler olmalıdır. Deprem, yangın, sel, fırtına gibi olaylar Tanrı'nın gazabını çeken bu "kâfirlerin" hak ettiğini sonunda bulduğu şekilde açıklanır. Burada mucizevi olay anlatıları da devreye girer. Kuyruklu yıldız vakalarının fantastik anlatımları olan gökyüzünde görülen ve Osmanlı İmparatorluğu'nun yok olacağı anlamına gelen dört kollu bir haçın belirmesi gibi hikâyeler bu sınıfa girerler.

İSLAM'IN RENGİ: SİYAH

İslam'ın genel olarak siyah renkle bağdaştırılması hem ten rengi, hem de siyahın çağrıştırdığı kötücül elementlerle birlikte gelir. Yunanlıların Galyalıları, onları çok beyaz buldukları için "gala" (süt) kelimesinden "Gal" adını layık gördükleri gibi, Arapları da "mauro" (siyah) adını vermişlerdir. Zamanla Latin dillerine "moro" olarak geçecek bu kelime bugün bile hala pek çok Latin dilinde kimi zaman Müslüman, kimi zaman da Arapla eşanlamlı

olarak kullanılmaktadır. İslam'ın Hristiyanlar gözündeki rengi Ortaçağ'dan beri siyahtır. Sövalye romanslarında Sarazenlerle birlikte savaşan halkların "mürekkepten da kara lanetli adamlar" olarak anılması bundandır.

KAFATASI KULELERİ

Her ne kadar İslam'ın tekelinde olmasa da kafatası kuleleri İslam korkusunun yayılmasında birinci dereceden rol oynamıştır. Savaş sonrası somutlaşan zafer nişanlarından en ürktücü olan bu kuleler, ardında kesik kafa tepeleri bırakan Moğollardan da korkuncu bir etki bırakmıştır.

Dänışmend, Fatih'in komutanlarından İsa Bey'in Arnavutluk seferinde kazandığı bir zaferin sonrasında sekiz yüz kafadan bir süten inşa ettirdiğini nakleder. 1560 yılında Osmanlı donanmasının İspanyolları Cerbe'den çıkarmasının akabinde Burj al-Rus'ta diktikleri kuleyi de hatırlamak gerekir. İspanyollardan 1000 kadarı kılıçtan geçirilmiş, bunların bazılarının kelleleriyle üç metre boyunda bir kule inşa edilmiştir. Bu kule, mevcut görsellerin de doğruladığı üzere 19. yüzyılın ilk yarısına dek bulunduğu yerde kalmış, daha sonra İngiliz konsolosunun ricasıyla kurukafalar ve diğer kemikler yakındaki bir Hristiyan mezarlığına gömülmüş, kulenin bulunduğu yere de Fransızlar kendi şehitleri için bir taş anıt dikmişlerdir.

Bernard Randolph, 17. yüzyılın sonunda Giri'te bir kafatası kulesine tanıklık eder. Retimno limanında büyük bir giriş kapısı bulunduğunu, batı tarafındaki duvarın üstünde kuşatmadan sonra Türk paşasının şehre ilk defa girişini gösteren bir pano olduğunu yazar. Anlatısına göre şehir kapısının karşısında da 20 kadem yüksekliğinde bir

"Muhammed'in cehennemi"

San Petronio Kilisesi'nin şapelindeki fresk

hilâl ve iki yanında da kafataslarından meydana getirilmiş küçük piramitler vardır ve kafatasları bu mevkide 1666'da katledilen Hristiyanlara aittir. Türklerin 1809'da Sırlarla girdiği savaş sonuna, Türk zaferi ansısına 1024 kelleden mürekkep bir kellekule dikilmiştir.

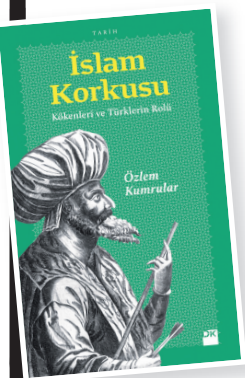
İSLAMSIZ DÜNYA

Peki ya İslam olmasaydı? Graham E. Fuller, "İslamsız Dünya" adlı eserinde İslamsız bir dünyada yine de aynı şekilde hizipleme ve bölünme olacağını iddia eder. Fuller göre İslam doğduğu coğrafyada can bulmamış olsaydı, İslam'ın yerini Doğu Kilisesi alacak ve bu sefer de esas savaş Batı ve Doğu Kiliseleri arasında olacaktı. Batı'yla Doğu'nun savaşını aynı dinden, fakat farklı mezheplerden insanlar sürdürecekti.

"TÜRKLERİ KOVACAĞIMA SÜLÜN ÜZERİNE YEMİN EDERİM"

17 Şubat 1454'te Borgonya Düku Philippe'in Fransa'nın Lille şehrindeki sarayı, yüzyılın en anlamlı şölenine sahne oluyordu: "Sülün Şöleni" olarak tarihe geçecek olan bu toplantı, Türklerin hızla Avrupa içlerine doğru ilerlemesi karşısında paniğe kapılan Avrupa devletlerini bir araya getirecek yeni bir Haçlı Seferi düzenlemeyi amaçlayan Philip'in sövalyelik simgesi olan canlı bir sülün üzerine ant içmesiyle doruk noktasına ulaşmıştır.

Her ne kadar Papa Eugenius'un 24 Mart 1455'te ölümü üzerine bütün bu şaşmetli hayaller son bulmuş olsa da, Sülün Şöleni piktografik, sembolik ve gastronomik özellikleriyle tam bir örnek Rönesans şöleni olarak hafızalarda kalacaktır. Büyük salonlarda saygın hükümdarlar, senyör ve asilere bir tavus kusu ya da diğer bir kuş sunma âdeti Ortaçağ'dan kalmadır. Onlar, yapmakla yükümlü oldukları işleri tamama erdireceklerine dair bu hayvanlar üzerine söz verirken, hayvanlar da onlara bu yolda ruhen yoldaşlık edeceklerdir. Her biri en az 40 porsiyonluk tepsi, halatlarla yukarıdan inerken halılarına süslü salonda büyük, küçük ve orta boy olmak üzere üç masa bulunmaktadır. 28 kişilik bir koro İstanbul'un elden çıkışına bir âğit seslendirir: Kutsal İstanbul Ana Kilisesine Âğit.

Niş'teki
(Sırbistan)
Kelle Kulesi

İslam korkusunu Salı saat 23.00'da **ULUSAL** 'da canlı yayında tartışıyoruz.